

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto din 40.—, za pol leta din 20.—, za četrt leta din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravištvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojence

Za izboljšanje našega položaja

Predsedniku kraljevske vlade je 21 strokovnih organizacij državnih uslužbencev in upokojencev izročilo dne 28. marca t. l. tole spomenico:

»Gospod predsednik! Gmotni položaj vsch strok in položajev, kakor tudi delavcev, postaja iz dneva v dan brezupnejši. Že pred zadnjim znižanjem dohodkov v letu 1935. so bili njihovi prejemki daleč izpod minimuma za obstanek ter so uslužbenci in delavci pričakovali zboljšanje, a ne znižanje svojih že tedaj nezadostnih dohodkov.

Reguliranje osebnih doklad v letu 1937. je bilo nezadostno in nezadostno. Dohodki poročenih državnih uslužbencev niso po tem reguliranju dosegli višine pred zadnjo redukcijo v 1935. letu, čeprav je draginja v tem času zelo narasla. Rodbinska doklada za ženo ni vrnjena. Poročene državne uradnice in upokojenci niso dobili ničesar. Prve niti danes ne prejemo nikakih osebnih doklad, a upokojenci prejema znižane doklade po uredbi iz 1935. leta. Za to razliko ne najdejo državni uslužbenci in upokojenci nikakega povoda, a še teže bi se našel tak povod, ki bi bil upravičen iz socialnih razlogov.

Cene vsem življenjskim potrebščinam in stanovanjem naraščajo ter so danes za 25 do 30 % višje kakor leta 1935. Zaradi tega zelo težko izhajajo tudi uslužbenci samci v najvišjih položajih, a oni v nižjih, še prav posebno pa poročeni z rodbino, se borijo z bedo in odtrgovanjem od ust in zaradi tega zapadajo čimdalje bolj v dolgove. V rodbinah uslužbencev vlada danes beda in pomanjkanje. Temu sledi tudi nezadostna prehrana in slabo oblačenje otrok, ki morajo bivati v slabih in nezakurjenih stanovanjih, kar vse uničuje zdravje. Državni uslužbenci so zaradi tega stalnega odrekanja izčrpani in v velikih skrbih za eksistenco svoje družine in zato ne morejo opravljati svoje posle z ono vdanostjo in ljubeznijo, kakor bi to bilo potrebno in v interesu službe.

Državni uslužbenci, na katerih delu počiva vsa administracija in vse redno delo v državi sploh, pričakujejo izboljšanja svojega položaja posebno se-

daj, ko se je po službenih izjavah gospodarsko stanje države izredno izboljšalo in na osnovi trditve, da so državni dohodki zelo prekoračili pozicije, predvidene v državnem proračunu. Posebno pričakujemo izboljšanje iz razloga, ker je pred kratkim kraljevska vlada pokazala potrebno razumevanje za slabo materialno stanje ene stroke državnih uslužbencev (oficirjev) in jim dala posebne doklade.

Neobhodno je potrebno, da se vsem drž. uslužbencem in upokojencem nudi možnost skromne eksistence. Z ozirom na današnje cene bi se moglo temu ustreči, ako se:

1. takoj vrnejo vsi uslužbenki dohodki, določeni z uradniškim zakonom z dne 31. marca 1931., in z zakonom o državnem prometnem osebju z dne 1. julija 1931.

2. V zvezi z današnjim stanjem draginje na tržišču prosimo, da se sprejme uredba o maksimiranju in kontroliranju cen življenjskim potrebščinam in stanovanjem in se z uredbo onemogoči zvišanje tržnih cen zaradi zvišanja dohodkov.

3. Potrebno je, da se ukrene vse potrebno za razdolžitev državnih uslužbencev in upokojencev, katerih dolgov znašajo več sto milijonov dinarjev in ki so bili narejeni zaradi znižanja uslužbenških plač od 1935. leta do danes.

Gospod predsednik! Znana je resnica, da je od solidnega gmotnega stališča odvisna tudi volja, ki jo uslužbenci vlagajo v svoje delo in s tem tudi kvaliteta tega dela.

Sedanje odredbe o plačah ogrožajo obstanek zakonov, so istočasno onemogočile sklepanje novih zakonov, s čimer se tudi občutno ruši temelj družine kot osnovne družabne celice. Z onemogočanjem zakonov in rojstev otrok v stanu državnega uslužbenca pada intelektualna raven naroda.

V pričakovanju, da bo kraljevska vlada temu eminentno nacionalnemu vprašanju posvetila polno pažnjo in ga povoljno rešila, Vas, spoštovani gosp. predsednik, prosimo, da sprejmete izraze našega spoštovanja.»

nasprotujoča, naj pokaže naslednji dejanski primer iz prakse.

Neki državni uslužbenec se je kot vdovec drugič oženil in umrl, zapustivši poleg žene še dvoje že polnoletnih hčer iz svojega prvega zakona. Ker je umrl po 1. aprilu 1931., gre družinska pokojnina ne le vdovi, temveč tudi obema hčerama pokojnika iz njegovega prvega zakona. Od teh dveh hčer ni nobena v državni službi, pač pa je ena v zasebni službi, kjer ima svojim razmeram primerne dohodke, druga ima pa lastno obrtno podjetje. Obe hčeri torej gotovo nista nujno navezani na družinsko pokojnino po očetu, s katerim že itak pred smrtjo nista živeli v skupnem gospodinjstvu, ker sta si pač sami uredili svoje življenjske in pridobitne razmere. Obe sta še samski.

Pokojnikova vdova, ki je že močno v letih in za vsako napornejšo in težje delo nesposobna, tudi boleha, pa nima nobenega dohodka niti premoženja, temveč je navezana zgolj na pokojnino po možu, s katerim je do njegove smrti živela v zakonski skupnosti, skrbela v dolgi bolezni zanj in se pri tem celó zadolžila. Navzlic opisane položaju se je pa vendar zgodilo, da je odločujoči organ na zahtevo obeh hčer izdal odločbo o delitvi pokojnine. Učinek tega odloka je ta, da prejema zdaj stara vdova, ki nima ne premoženja niti nobenih drugih dohodkov in je dejansko res navezana izključno le na družinsko pokojnino po možu, samo tretjino pokojnine in tretjino osebnih doklade, vsaka hči pa ravno toliko. Če povemo še to, da ne znaša celotna pokojnina po pokojnem, ki je bil zvaniknik, niti celih 1200 din, od katerih jih prejema vdova komaj 400 din (po vseh odbitkih niti ne), si

lahko predstavljamo, da je ta delitev nesocialna in gotovo krivična. Hčera ma je njihova tretjina pokojninskih prejemkov samó v dobrodošlo spopolnitev njunega osebnega zaslužka, za vdovo je pa ta znesek odločno pre-nizek, da bi mogla z njim tudi najskromneje životariti.

Najbolj žalostno pri tem pa je, da je vdova zaradi nepoznanja postopka in predpisov s svojo tožbo proti delitveni odločbi pri državnem svetu propadla, in to iz čisto formalnih razlogov. Ironija usode! Plačati je morala celo 400 din takse! Dotični organ, ki je — gotovo proti zakonodavčevi volji — odredil delitev pokojnine, pa zdaj svoje prvotne odločbe noče spremeniti, ker je ta postala pravno-močna in formalno neizpodbitna.

Kaj naj prizadeta vdova zdaj stori? Pravnega leka na žalost več ni, ker je sploh vprašanje, ali je možna v tem primeru pritožna pot, ker bi mogel kdo smatrati, da je odločitev o delitvi družinske pokojnine prepuščena prosti presoji upravnega oblastva, proti kateri ni priziva. Druge rešitve v konkretnem primeru zaenkrat ni, kakor da se vdova z dobro utemeljeno vlogo obrne na odločujoče oblastvo in da prosi, naj prvotno odločbo razveljavi in odredi, da se pokojnina v celoti izplačuje njej. Delitev je namreč v teh okoliščinah vdovi v očitno škodo in brez vsake socialne utemeljitve, vsekakor nasprotna namenu in smislu § 149. u. z. Upravno oblastvo, če bo objektivno in natančno proučilo položaj, bo gotovo priznalo vdovi upravičenost do celotne pokojnine, delitev pokojnine preklicalo in izdalo v tem smislu novo odločbo. Pravičnost in ozirom na človečansko čustvo zahteva-ta to.

Pomen dobre državne uprave

Pod naslovom »Moč Anglije« je ljubljanski »Trgovski list« objavil zanimiv in v teh časih zelo aktualen članek, ki dokazuje, da se na Angleškem dobra vojska more opirati tudi na dobro državno upravo. Ker more veljati članek tudi za naše kraje in razmere — vsaj kot vzpodbuda in opomin — ga ponatiskujemo v izvešču tudi mi.

»Samo ena pot je v Angliji, da se pride do službe — to je izpit za službo. Vedno seveda ni bilo tako in ni še tako dolgo, ko je tudi v Angliji igrala protekcija največjo vlogo. Leta 1896. pa se je posrečilo to zlo izriniti in od takrat dobi službo samo tisti, ki napravi strog izpit, ki se zahteva za vsako službo. Niso sicer izpiti prijetna stvar, toda najboljše sredstvo, da se nastavi povsod najbolj sposobni ljudje.

Če pa je kdo imenovan za uradnika, potem mora imeti tudi gmotni položaj takšen, da je v svoji službi popolnoma neodvisen in da sploh ne pride v izkušnjo, da bi se dal podkupiti. Zato so tudi v Angliji plače državnih nameščencev dobre. Začetna plača državnega uradnika znaša 275 funtov (skoraj 70.000 din) na leto. Ta plača se zvišuje letno za 26 do 30 funtov. Višji uradniki imajo še mnogo višje dohodke, najvišji uradniki pa tudi po 3000 funtov na leto (ali okoli 750.000 din). Te visoke plače so najboljše jamstvo, da se v angleški javni upravi ne more razviti korupcija. Za angleškega uradnika se ne izplača, da bi tvegalo svojo lepo službo za umazane posle.

Druga velika prednost javne uprave v Angliji je, da je popolnoma nepolitična in nestrankarska. Javna uprava izvršuje samo to, kar določijo

narodni poslanci v parlamentu, ne vodi pa nikake svoje politike. Strogo se spoštuje stara angleška tradicija, da sta vojska in javna uprava popolnoma izven strankarskega življenja. Na ta način je vlada popolnoma varna, da se bodo njena povelja natančno izvrševala, pa naj bi bila njena smer kakršna koli. V tem je velika prednost za stranko, ki pride na vladno, a velika prednost tudi za uradništvo. Kajti na Angleškem se ni treba uradniku bati, da bi zaradi spremembe režima izgubil službo ali da bi bil upokojen. A tudi za državno blagajno je to bolje, ker v Angliji ni treba plačevati še delavoljnim in mladim ljudem pokojnine, ker so bili iz strankarskih razlogov upokojeni.

Vse to pa daje prebivalstvu tudi zavest stabilnosti in zaupanja. Sprememba vlade more biti koristna za napredek dežele, toda ta sprememba ne vnaša vznemirjenosti v javno življenje.

Javna uprava pa dobiva s tem tudi veliko kontinuiteto in solidnost. Politika ne dela skokov, niti se ne pre-nagli in če pride v vladno tudi novinec, se more popolnoma zanesti na delo in pomoč uradnikov svojega ministrstva.

To so glavne značilnosti angleške javne uprave in hkrati tudi njene velike prednosti, da se more država v vsakem primeru popolnoma zanesti na svojo upravo in svoje uradništvo. Na drugi strani pa se more vojska tudi popolnoma zanesti na javno upravo in tako je bilo mogoče, da je Anglija v zadnji svetovni vojni mogla tako dobro organizirati svoje gospodarstvo, da je moglo izvesti tudi najtežje naloge, ki jih je postavila vojna.»

L. A.: Deljena družinska pokojnina

Znano je, da določa § 149. u. z., da more organ, pristojen za izdaje odločbe o odmeri družinske pokojnine, na zahtevo vsakega užiivalca te pokojnine odločiti, da se družinska pokojnina razdeli med užiivalce tako, da bo vsak užiivalec prejemal svoj del pokojnine ločeno. V takih primerih se razdeli pokojnina na enake dele, kolikor je užiivalcev.

Glede usode doklad k družinski pokojnini pa določa odstavek 4. čl. 22. uredbe o dokladi drž. upokojencev od 19. septembra 1935., št. 37.600/I, tole: Če prejema otroci družinsko pokojnino po očetu skupaj z mačeho, pripada — če žive vsi skupaj — osebna doklada mačehi, ki za otroke (pastorke) prejema tudi družinsko doklado. Če pa pastorki ne žive z mačeho skupaj, se osebna in rodbinska doklada seštejeta in se ta skupni znesek razdeli (prav tako kakor tudi družinska pokojnina) med užiivalce družinske pokojnine na enake dele, kolikor jih pač je.

Prednji določbi sta bili očitno izdani iz zgolj socialnih razlogov za primere, kjer iz določenih, upravičenih vzrokov ne morejo ali nočejo vsi pokojninski upravičenci živeti v skupnem gospodinjstvu. Taki primeri so

zlasti pogosti tam, kjer pokojnik zapusti poleg mladoletnih otrok iz svojega prvega zakona še drugo ženo. V takih primerih, kjer so posamezni užiivalci mladoletni, mora delitev pokojnine predhodno dovoliti pristojno varuško oblastvo.

Določba o delitvi družinske pokojnine je gotovo socialno upravičena in izvira iz pravilnega stališča, toda v praksi se je pokazalo, da posamezni organi, ki odmerjajo pokojnino, ne razumejo vselej pravega bistva in smisla te določbe. V navedenem § 149. u. z. je izrecno rečeno, da organ, ki izda odmero pokojninsko odločbo, sme odločiti delitev pokojnine, ni pa ukazano, da to na željo posameznih užiivalcev mora storiti. Zato je gotovo treba pri izdaji take odločbe ravnati vselej popolnoma individualno in vsak primer zase skrbno preučiti, če so podani sploh utemeljeni razlogi za delitev pokojnine. Če takih razlogov ni, je dotični organ gotovo dolžan zahtevo zavrniti, zlasti če bi z ugoditvijo povzročil enemu ali več užiivalcem pokojnine škodo in to brez potrebe oz. brez ustrezne upravičene koristi za zahtevajoči del. — Da more taka delitev pokojnine v konkretnem primeru biti neprimerna, škodljiva in namenu zakonske določbe naravnost

Težave in težnje poštne uradnikov

Sredi aprila je bil v Ljubljani občni zbor ljubljanske sekcije Združenja uradnikov p. t. t. stroke. Zborovanje je bilo prav dobro obiskano. Po uvodnih formalnostih je predsednik sekcije g. N. Šturm pozdravil navzoče, nakar je prebral poročilo sekcije g. Nadrag. Iz tega poročila je videti, kako nezadovoljive so v splošnem razmere v poštarski stroki, koliko se je organizacija trudila za izboljšanje položaja svojih članov in kaj je dosegla. V naslednjem podamo poglavitne točke iz tega poročila.

Zaradi nestalnih političnih razmer v državi je imela poštna stroka lani tri različne ministre, kar je seveda oviralo doslednost in načrtno delovanje v stroki. Zato je tudi delo organizacije bilo močno ovirano. Niti eden izmed važnejših predlogov Združenja ni bil sprejet, zavlekla so se celo napredovanja, za katera je bila v proračunu podana možnost. Prizadevanje za izboljšanje gmotnega stanja drž. nameštencev ni rodilo nobenih uspehov, kar kaže sedanjí finančni zakon. Največja nevarnost za uspešno delovanje organizacije pa je bilo prizadevanje, vnesti v stanovsko organizacijsko delo politične in strankarske vplive. Odbor ljubljanske sekcije se je stalno zavedal, da je trajnost in končni uspeh sleherne strokovne organizacije v njeni popolni strankarski neodvisnosti, zato je trdno branil nepolitično in zgolj stanovsko linijo, dasi je bilo to združeno z neprijetnostmi in težkočami.

Sekcija je navzlic vsemu živahno delovala, pomagala pri ustanovitvi pevskega odseka in odseka tehničnih uradnikov, ter dosegla tako visoko število članstva kakor še nikdar prej. Podpirala je prizadevanje mariborskega pododbora, da se je dokončalo prepotrebno okrevanje na Pohorju. Vselej je rada sodelovala z organizacijami drugih drž. uslužbencev, kadar je šlo za splošne zadeve stanu. Tudi pri skromnih izboljšanjih, ki jih je poštno uradništvo doseglo, kakor so predvideno večje napredovanje, nove nastavitve, delna omejitve predpisov, ki branijo sprejemanje žensk v službo, je znaten del zaslug pripisati trudu organizacije. Gotovo pa je, da bi bil položaj poštne uradništva in vseh drž. uslužbencev sploh znatno slabši in težji, če se njihove organizacije ne bi tako vztrajno borile za skupne koristi in preprečevale okrnjevanje stanovskih dobrin. Zato je dolžnost članstva, da se aktivno udeležuje organizacijskega dela in sodeluje po svojih močeh.

Članstvo zadnja leta stalno narašča. Začetek leta 1936. je imela sekcija komaj 463 članov, čez leto dni jih je bilo že 606. Leta 1938. je naraslo število na 637, 1. aprila letos jih je pa bilo že 672 članov. Na ozemlju ljubljanske

poštne direkcije opravlja 799 uslužbenec uradniške posle, torej je od teh 84 % včlanjenih v organizaciji. Med nevčlanjenimi je pa največ dnevničarjev, služiteljev in zvančnikov z uradniško kvalifikacijo.

Organizacija ima več pomožnih odsekov. Delo ženskega odseka je bilo prav živahno, ker je odsek tesneje povezal članice med seboj in dvigal njihovo zanimanje za organizacijo. Odsek tehničnega uradništva je bil ustanovljen letos in so se včlanili ob t. prikl. v organizacijo tisti poštne tehnični uradniki, ki še niso bili organizirani. Odsek ambulančnih uradnikov v Ljubljani je izdelal predlog za prometno konferenco glede sprememb v ambulančni službi. Pevski odsek živahno deluje, čeprav je skoraj polovica pevcev zaposlenih v nočni službi. Za pevodjo je g. Aplenc. — Člani sekcije so sodelovali v glasilu organizacije, »Jugoslov. pošti, telegrafu in telefonu«. Čitalnica je bila deležna večjega obiska. Zvišalo se je tudi število knjig.

Lani je sekcija preučila prednačrt posebnega poštne zakona in podala svoje pripombe. Izdelala je tudi pravilnik o p. t. t. odpravnikih, predelala osnutek pravilnika o delovnem času in stavila predloge za finančni zakon. Navzlic temu delu se položaj v poštne stroki ni izboljšal in je poštno uradništvo gmotno, glede dopustov in napredovanj zapostavljeno.

V ljubljanski direkciji je pomanjkanje osebja stalno. V zadnjih letih je odpadlo na Slovenijo povprečno po 8 % novih postavitev, čeprav je v Sloveniji 14 % vsega poštne osebja v državi, prometa pa celo 18 %. Po predlogu za sistemizacijo je v Sloveniji 350 uslužbencev premalo. Lani je bilo za vso državo določenih več sto novih mest poštne uradnikov, v Sloveniji se je pa pomnožilo število stalnih uslužbencev komaj za osem (8) oseb. Lani se število uradnikov v ljubljanski direkciji sploh ni spremenilo.

V Sloveniji je minulo leto napredovalo samo 31 uradnikov, v prejšnjem proračunskem letu pa 71. Začetek sedanjega leta je od 750 uradnikov ljubljanske direkcije imelo možnost in pravico do napredovanja 667, t. j. 67 %. Lani je bila omogočena prevedba zvančnikov, služiteljev in dnevničark, zares prevedenih pa je bilo le 24, še zmerom jih pa čaka 50 na prevedbo.

Zlasti so nevzdržne razmere glede izkoriščanja dopustov. Lani se je to stanje še poslabšalo. Od 20.770 dni, kolikor je uradnikom pripadalo dopusta, so mogli izrabiti samo 10.587 dni, torej dobro polovico. Sploh nič dopusta ni dobilo 180 uradnikov. — Tudi obolenja med poštne uradništvom so izredno pogosta. V letu 1938. je bilo 324 uradnikov bolnih 10.454 dni. Neugodne delovne razmere, prezaposle-

nost in neizkoriščanje odmorov, vse to je osebje do skrajnosti izčrpalo. Najbolj pogoste bolezni so jetika, revmatizem in živčna izčrpanost. Higijenske razmere v uradnih prostorih so večinoma skrajno pomanjkljive, snajenje se opravlja komaj enkrat ali dvakrat na leto. V Sloveniji vseh zadnjih 20 let ni bilo sezidano nobeno uradno poslopje za pošto.

Do proračunskega leta 1934./35. je znašal največji dobiček ljubljanskega poštnega ravnateljstva 15 % celotnega dobička v državi. V letu 1936./37. so slovenske pošte prinesle 26 milijonov dinarjev dobička (28 %), lani pa že 34.420.000 dinarjev. V inozemstvu čisti dobiček pošte navadno ne presega 10 %, ker večji odstotek dohodkov škodljivo vpliva na razvoj poštne stroke. Navzlic naraščanju dobička pa krediti za ljubljansko direkcijo padajo. V letu 1927./28. so znašali zanj vsi izdatki še 51 milijonov dinarjev, lani pa samo še 44 milijonov dinarjev. — Te številke kažejo, kako dalekosežne so posledice prestrogo centraliziranega

drž. proračuna. Nujno je treba, da se proračun spet razdeli po ravnateljstvih, katerim je določiti večji samostojni upravni delokrog.

Gmotni položaj poštne uslužbenstva se je lani spet poslabšal, ker druginja raste, dohodki so pa ostali isti. Sekcija je sodelovala pri več skupnih nastopih vseh slovenskih organizacij aktivnih in upokojenih drž. uslužbencev. — Zadolžitev poštne uradništva neprestano narašča, tako da odpade na vsakega posameznika povprečno že po 5300 din dolga, narejena samo za kritje stroškov ob boleznih, za hrano in obleko. — Prenizke so tudi nagrade za nočno delo in dnevnice ambulančnih uradnikov. Riziko pri blagajniški službi je velik in znašajo primanjkljaji letno po več deset tisoč dinarjev. Poštna hranilnica za opravljanje prometa ne daje poštne uradništvu nobene nagrade.

O poteku zborovanja bomo prihodnjič poročali in objavili tudi resolucijo.

Idealizem v zadrugarstvu

(Nadaljevanje.)

Zadružna ideja je veličastna in vendar v bistvu tako preprosta, ideja, ki združuje narode v mogočno zadrugo gibanje. Leto za letom raste zadruga armada kljub temu, da tu ali tam naleti na skoraj nepremagljive ovire. Morda doživi v posameznih krajih pod silo razmer tudi zastoj ali celo poraz, toda vedno in povsod se potem prerodi in usmeri k novemu poletu, kar je neizpodbiten dokaz, da je zadruga ideja zdrava in prodorna.

Idealne so naloge zadrugištva, še idealnejši je njegov cilj. Podčrtati moramo, da zadrugištvo ni samo pomoč, ki skuša od pomoči trenutnim gospodarskim težkočam, marveč je tudi idejno gibanje, ki stremi za pravičnejšo ureditev gospodarsko socialnih družbenih odnosov, ki zahteva ustvaritev trajnega reda gospodarskega blagostanja in miru.

Zadrugištvo stalno ponavlja svojo zvestobo onim zadrugnim načelom, ki so našla svoj izraz v sistemu ročdelskih pionirjev. Ta načela vsebujejo v sebi višji gospodarski red kakor je oni, ki vlada zadnjih 100 let. Ta načela dvigajo življenje in delovanje človeka na višjo stopnjo in stremijo za tem, da se splošno prizna vez, ki spaja vse narode v veliko rodbino. Zadrugištvo se stalno in neumorno trudi, da pomaga politiki, ki ščiti vse zdrave narodne težnje in kateri sta dokončni cilj kolektivna varnost in svetovni mir.

Kakor na eni strani vemo, da je znal kapitalizem dvigniti ekonomske organizacije z zboljšanjem tehnike in racionalnih metod pri organizaciji in

upravi podjetja ter tako tudi nivo kulturnega življenja na zelo visoko stopnjo, ker je znal spretno izkoristiti vse novejšie izume in iznajdbe moderne tehnike, tako tudi na drugi strani vemo, da je ravno on tisti, ki na najbrezobzirnejši način drvi za čim večjim dobičkom, ki izkorišča svoje delovne metode v škodo malega človeka, ki je do skrajnosti antisocialen, ki ustvarja med seboj in delavcem vedno večji prepad. Zadrugištvo se bori za zadrugne ideale s sodelovanjem malega človeka, kapitalizem pa se bori za lasten profit proti malemu človeku, tako da ga v čim večji meri izkorišča in socialno in ekonomsko onesposablja za vsako gospodarsko tekmovanje.

V javnosti se pogosto trdi, da je zadrugištvo neprijateljsko razpoloženo do trgovskega stanu, da mu odjeda kruh, in da predstavlja zanj veliko nevarnost. Trdi se celo, da zadrugištvo zaradi tega, ker se bori proti trgovcem, duši razvoj narodnega gospodarstva. Take trditve so povsem neutemeljene. Zadrugištvo vidi v trgovskem stanu one, ki posredujejo izmenjavo ekonomskih dobrin in je globoko uverjeno, da ta posel absolutno ne more predstavljati izključno pravico samo enega stanu. Novi vek se je končno le dokopal do novega spoznanja, da niso kapital, konkurenca in profit neobhodno potrebni pogoji za napredek in blagostanje naroda, pač pa nasprotno, da združene moči, usmerjene k splošnim ciljem in za splošne koristi predstavljajo ona sredstva, po katerih se najhitreje in najbolje preporodi politična

Cvetje v Džungli

Resnična zgodba lovca na orhideje.

Po štirikrat na leto sva za nekaj tednov prihajala Hendersen, botanik, in jaz v tisto revno vasio, ki so jo postavili na koleh ob umazani vodji enega izmed stranskih rokavov Amaconke. Približno šest sto kilometrov daleč se je raztezala džungla, preden si prišel do podobnega gnezda. Po tisti džungli sva se plazila in lazila in iskala redke orhideje. Bili so tam krokodili, ki so jim po odprtih žrelih skakljali ljubki tički in jim pobirali črve in ličinke. Bile so tam tudi tanke, pedenji dolge ribice, ki jim pravijo piranha, in ki človeka v nekaj minutah obero do kosti.

Če smo srečno z nosači prebredli močvirje, so nas obdajale goste palme, grmovje in velika listnata drevesa, ki so bila kar posejana s čudovitimi cvetovi. Zajeckavke, na katerih so se gugale sijajne orhideje, so se nas oklepale s svojimi žilnatimi, zelenimi prsti. Opice z nagubanimi obrazi modrih starcev so nas obmetavale z nezrelimi sadeži — zrele namreč so použile same. Včasih je hrumeč prilomastil tapir skozi goščo; strupenjača je švistnila v odmrlo listje ali pa se je velika boa v rumenoredečih vijugah pognala v goščavo. Pogosto smo srečali tudi Indijance, majhne nage močičke z dolgimi lasmi in še daljšimi pihalniki — in treba je bilo mnogo koralnih veriž in priljubljenih ovrtnic razdeliti mednje in pa neskončnih pogajanj, preden smo jih pregovorili, da nas niso obsuli s svojimi trnjevim puščicami, namočenimi v strahoviti strup curare. Tudi klópi spadajo k prijetnostim te pokrajine. Preden se zaveš, se vsujejo nate in se ti zajedo pod

kožo in povzročajo nevarna vnetja — tobakov izvleček in petrolej jih preženeta.

Revno gnezdo, kamor sva se vračala, trudna kot psa in od mrzlice zdelana do kosti, se nama je zdelo pravi raj. Toplo, a drago pivo, ki so ga imeli tam, nama je teknilo slastneje od šampanjca, ostro domače žganje naravnost božansko in oči senorit, ki so se zibale v gugalnicah in brenkale na kitare, so se nam zdele kakor zvezde.

Tod nas je navadno že pričakoval zastopnik naše tvrdke, Sam Henley, Amerikanec s koščnim obrazom in jastrebim nosom. Izbral si je boljši del pri podjetju. Ko sva se izmognala in bolna vrnila s pohoda, se je odpeljal z ladjo do morja in najel nekaj razkošnih kajut na parniku, ki je plul v Anglijo. Kakor paša se je z orhidejnimi čebulicami ponosno peljal v London. Tam, pa tudi v Amsterdamu, so na dražbah razprodajali naš plen. Odposlali smo marsikatero cvetico, da je zanj to lord ali oni mynheer mirne duše ponudil tisoč funtov. Levji del dohodkov so pobasali seveda naši evropski delodajalci, ostane je pa v obliki ostrega žganja stekel po grlu nabiralcem gumij, ki so igrali karte, in senoritam, ki so brenkale na kitare. O vsem tem pa ne bom pripovedoval, temveč o velikih sijajnih rožah, ki sva jih našla in spet izgubila. Samo, da sva jih videla, sva morala plačati s krvjo. Prišlo je pa to takole.

Pravkar sva se vrnila na izhodišče in Sam je ravno še ujel parnik, ki je odplul po reki navzdol. Ostala sva torej sama in sva se nacejala z ogromnimi količinami žganja, pomešanega s kininom, da bi si pregnala mrzlico iz oči. Kadar sva si nesla kozarec k ustom, so se nama roke prav

grdo tresle, tako da so naju rjavi mešanci in njihova črnooka dekleta vselej zasmevali.

Malo sva se že popravila, ko je prišel tisti prokleti indijanski stavec v vas. Nihče ni vedel od kod, nihče ga tudi ni razumel. Doktor Hendersen se ga je pa lotil, ker je mislil, da prihaja od prav daleč iz pragozda in da bi nama mogel kaj povedati o neznanih orhidejah. Iz Londona je namreč pravkar prišlo pismo, kjer so nama sporočili svojo nejevoljo, da že dolgo nisva poslala nič novega in redkega.

Rjavi možak mi ni bil nič prav vseč — toda Hendersen je bil vodja. Tako smo nekega dne odrinili. Dekleta so nama mahale s pisanimi rutami z gugalnic, zbiraleci gumija in kvartopirci, ki jih je najina poslovilna pijača še prijetno praskala po grlu, so kričali »Viva!« in že nas je požrla džungla. Na čelu je korakal stari vrag, nato je šel Hendersen, za njim nosači, jaz pa, kakor zmerom, sem bil poslednji, da nama nosači zadnji trenutek ne popihajo z bremen in predumom. To namreč prav radi store in šele pozneje, ko so se sredi divje pragozda, so veseli, če morejo ostati v bližini belecev, oboroženih s puškami.

Starec je vodil, in priznat moram, da je šlo dobro. Imenitno je znal uporabljati pihalnik in nam preskrbel vselej dovolj sveže divjačine, tako, da nam ni bilo treba s strelji opozarjati nase Indijancev.

Dobrih štirinajst dni smo lezli kakor polži. In ko smo nato prišli med gričevje, ki mu je sledilo spet močvirje, so nam neke noči pobegnili vsi nosači. Tovore so seveda odnesli. Samo neprestano režeči se in nerazumljivo čebulajoči stavec je ostal in nama s kretnjami opisoval prečudežne orhideje, kamor naju je vodil. In tako smo

šli naprej. Dva dni smo počivali, ker naju je napadla huda malarija. Uživala sva kinin v orjaških množinah in kmalu smo prišli v pokrajino, kjer so skupine palm kakor metle molele iz močvirja. Tam smo nenadoma srečali nekaj Indijancev, od reke Xingu. Med njimi je bil star najin znanec, ki mu je Hendersen nekoč prej, ko nama je služil za nosača, rešil življenje. Pičila ga je ena najnevarnejših strupenih kač vse Brazilijske in najbrž na vsem svetu, v palec. Pri priči mu je Hendersen z ostro nabrušeno sekirico odsekal prst. Pravilna amputacija bi bila nemogoča, ker se kačji strup takoj razširi po vsem telesu. Smrt nastopi navadno že v nekaj minutah. Doktor je tedaj rešil življenje staremu Indijancu, ki ga je od takrat nadvse cenil. Ko se je kesneje vrnil k domačim v goščavo, sva ga večkrat srečala in skoro vsakokrat nama je izkazal velike usluge.

Nujno naju je svaril pred najinim vodnikom, ki je pripadal nekemu zavratnemu plemenu, stanujočemu sredi močvirne pokrajine. Toda Hendersen je noč in dan sanjaril o redki cvetici, do katere naju je obljubil stavec pripeljati, in tako so ostala vsa svarila zaman.

Štiri dni pozneje smo prišli do starčevih soplemenjakov. Vas, ki je bila skupina koč, postavljenih med drevesne veje, je ležala ob strahotno črni laguni. Vsi ti Indios, med katerimi je bil drug grši od drugega, so bili nenavadno prijazni z nama. Čebljali so kot opice in nama odkazali eno izmed koč v drevju, kjer naj se spočijeva od trudapolnega potovanja. Pri nesli so nama tudi jedi, toda pastete iz črvov nisva mogla jesti. Pač pa je bil kuhan konec velikega udava kar dober. Ponoči sva izmenoma stražila, zgodilo se pa

demokracija, prepreči gospodarska neenakost in da se v mednarodnih odnosih dokončno ustvari občutek zaupanja in pomirjenja. In te poslednje cilje skuša doseči združništvo s pritegnitvijo vseh svojih najboljših sil od svojega postanka dalje.

Moč združne ideje je iz dneva v dan silnejša. Široke plasti delovnega ljudstva, malega in srednjega človeka prisegajo na združništvo s pritegnitvijo pa moramo, da je dobro poznavanje združnih idealov potrebno vsakomur, ki služi temu pokretu. Res je, da je v zdrugetah, posebno pa v njih-

vih vodstvih »združni idealizem« morada nekaj, kar se ne da izmeriti, toda nekaj, kar zajamčuje uspeh v delu. Pravilno usmerjeni idealizem v združni se ne da v denarju preceniti, ta idealizem ima v združni organizaciji dostikrat mnogo važnejšo vlogo, kakor pa materialistična praksa.

Dajmo ideji v združništvu tisto veljavo, ki jo zasluži! Osební interesi in samovolje vseh vrst se morajo izločiti! Osvetimo in strnimo se predvsem v naših združnih ustanovah v popolni solidarnosti, sodelujmo vsi za vse!

J. L.

Delo ljubljanskih zadrugark

Čeprav je od ustanovitve »Kola žen zadrugark« v Ljubljani minulo komaj četrť leta, je odbor vendar sklical I. redni občni zbor, ki naj bi dokazal članstvu in javnosti upravičenost obstanka nove združne organizacije.

Občni zbor, ki je bil nedavno v dvorani železničarskega glasbenega društva »Sloga« v Ljubljanskem dvoru, je vodila ga. Pihlarjeva. Po uvodnih formalnostih in pozdravih je predsednica podala poročilo o dotodanjem delu in o načrtih za prihodnje. Iz poročila objavljamo nekaj poglobitvinih podatkov.

Kolo žen zadrugark v Ljubljani je bilo ustanovljeno 16. decembra 1938. in v kratki dobi delovanja seveda ne more pokazati vidnejših uspehov v našem združnem gibanju. Začetek je bil težak, ker večina članic odbora še ni delovala v združništvu. Zato je odbor zaprosil najmočnejše ljubljanske zadrugke, zlasti železničarsko in splošno nabavljajno zadrugo, da bi mu s svojimi izkušnjami pomagale premagati prve težave in pokazati pot za delovanje. Odborniki železničarske nabavljajne zadrugke so Kolu stali z nasveti ob strani in vsestransko podpirali odbor. Nudili so tudi novemu društvu svoje prostore za seje in pomagali z raznimi pisarniškimi potrebščinami, prav tako kakor tudi nabavljajna zadruga na Vodnikovem trgu. Tudi naša beograjska Zveza nabavljajnih zadrug je poslala več izvodov združnih publikacij. Od začetka marca pa ima Kolo svoje prostore v lokalih »Sloga«, in sicer začasno zastoj.

Odbor je imel vsak teden seje, ki so bile vse sklepne. Društvo je priredilo doslej že dve predavanji in poučen obisk glavne prodajalne železničarske nabavljajne zadrugke na Masarykovi cesti. Predavanji in izlet so pokazali kako potrebna je zadrugarkam praktična združna izobrazba. Zato bo odbor do poletja priredil še dve predavanji in dva ogleda združnih ustanov. Jeseni bo pa društvo izdelalo točen načrt predavanj in drugih prireditev, od katerih jih bo nekaj name-

njenih posebe naraščaju, tako da si naše združne ustanove vzgoje rod bodočih zadrugarjev, ki bodo nekoč mogli prevzeti delo v naših zdrugetah.

Po pravilih ima Kolo kot svoj praznik »mednarodni združni dan«. Odbor bo skušal proslaviti ta dan s sodelovanjem vseh naših zadrug, kakor je to običaj že več let po drugih krajih, tako tudi n. pr. v Mariboru. Društvo potrebuje za uspešno delovanje tudi gmotna sredstva, katerih pa doslej še nima, ker so tudi dohodki od članarine malenkostni. Vse delo in prizadevanje društva je pa namenjeno izključno le koristim naših zadrug, zato je odbor prosil vse zadrugke za podporo. O odzivu bo odbor poročal na prihodnjem občnem zboru. — Odbor je stopil v stik z mariborskim Kolum zadrugark, ker želi z njim vzajemno delovati. — Društvene članice naj bi dobivale brezplačno »Zadrugarja«, glasilo železničarske nabavljajne zadrugke, toda le če dejansko kupujejo vse potrebščine v svojih zdrugetah.

V prihodnjem poslovnem letu namerava društvo posvetiti vso skrb svojji notranji organizaciji. Zato je potrebno sodelovanje vseh članic, ki se morajo zavedati svojih nalog, ki niso samo v družini, temveč tudi v javnosti. Zadrugarke stopajo na plan z idejo enakopravnosti in skupnosti, ki mora prevzeti vse sloje in stanove, da bodo znaneci deležni boljše življenjske usode. Može in žene naj delajo skupno za združno idejo z istim navdušenjem, s kakršnim so pred dobrim stoletjem ustanavljali prve zadrugke.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podala ga. Zupanova, je videti, da število članstva stalno narašča, in da je naša žena pravilno razumela zamisel Zveze, ki naj pripelje ženo do uspešnejše borbe za obstanek družine. Delo v odboru narašča, udeležba na prireditvah predavanj je prav zadovoljiva. Kolo je dalo tudi pobudo za zborovanje v Delavski zbornici dne 12. marca, katero je sklicala banovinska zveza ženskih društev. Na tem zborovanju so ženske organizacije v zvezi s stro-

ni nič. Zjutraj sva pa nato videla orhideje! Nad okroglo, veliko črno mlakužo so visele križem ovijalke, na njih so pa viseli veliki, nežno rožnati cvetovi. Vsak je bil tolikšen kakor srednje velik vrč za vodo, cvetni kelih je imel obliko starinske amfore, cvetni pestiči so bili pa podobni prepletajočim se kačam. Iz cvetnega kelihja se je nagibalo še šest vitkih škrlatnordelih cvetnikov. — Orhideja je bila cvetica, kakršne še nisva poznala, o kakršni niti sanjala nisva. — Čudovita, sijajna, toda nekaj strahotnega je vzbujal pogled nanjo. Rdečkastočrna je prinesel en cvet, in Hendersen ga je razrezal z vso vneto prirodo.

Silno pa sva se vznemljila, ko so nama povedali, da nikakor ne smeja odnesti s seboj nobene orhideje, niti njenega semena. Kolikor sem mogel iz zlobudranja Indijancev ugeniti, bi sicer po neki preokbi mogla plemo zadeti nesreča. Hendersen je nato dejal: »Čemu naju je pa potem ta zlodej semkaj zvlekel?« Odgovoril mi nisem, zakaj bal sem se nesreče.

Zvečer so Indijanci imeli nekakšno slavnost, lokali so na vso moč opojne pi-jače in pustili naju sama v koči. Bilo je nama prav in z vsem svojim tovorom sva se odplazila k mlaki. Hotela sva namreč na skrivaj dobiti vrečko semen in nato kar na slepo odriniti. Rdeči, malce zamegljeni mesec je risal zlate mozaike po džungelskih tleh, ko sva se plazila proti tolmunu. Tam so visele ob nekem drevesu tri opreme, kakor oklepi, narejene deloma iz lesa, deloma iz orjaških buč. Strahotne krinke z zijajočimi žreli. Služile so poglavarju v obrambo zoper zastrupljene puščice. Sijajna misel me je prevzela, ko sem jih zagledal. Brž sva si nadela vsak takšen

oklep, ki se nama je zdel čudovita obramba proti pihalnikom Indijancev, če bi naju zalotili. Tako sva bila precej zavarovana, kajti trnjeve puščice iz pihalnikov ne predoro oblike, roke bi si pa lahko ovila z rutami.

Dvoje čudovitih postav z grozotnimi spakami namesto glav, sva se tipaje blizala mlakuži. Bilo je strahovito sporno in mrtvaško tiho. Polagoma sva splezala na drevo, od katerega so se plezalkle spenjale preko smrdljive vode. Spodaj je ležalo močvirje, v njem krokodili, ki so se jim oči blesketale v temini.

Vadljala sva in Hendersen naj bi se povzpela do ovijalk, da si preskrbi cvetico ali semensko vrečko. Najbrž je imel hude slutnje, kajti globoko je zavzdihnil, preden se je začel previdno premikati proti sredini močvirne mlake. Kmalu je bil pri prvem cvetu, toda ni ga odrezal, najbrž je bil brez semen. Bil je že sredi nad tolmunom. Bilo je čudno videti, kako je ta postava plezala tam zunaj nad krokodili, z grozotno spačeno bučo na glavi, sredi najkrasnejših cvetov in vse to v gosto prepreženi mreži ovijalk.

Tedajci se je začul dolg, divji krik, ki je zavaloval kakor val skozi prežečo tišino pragozda in zaslišali so se odsekani udarci po lesenih bobnih. Že so se zaslišale vse naokoli stopinje po debelih in vejah. Bili so to Indios, spretni kakor opice. Potegnili sem revolver in čakal. Po tistem sem silovito preklinjal, kajti skozi očesne reže hudičevske krinke sem le s težavo opazoval okolico, bil sem pa vesel, da jo imam na glavi, zakaj puščice so pričele kar deževati. Udarjale so ob lesena lica moje pošastne glave. Prste sem si naglo zavil z rutico in tako sem bil precej varen pred puščicami.

kovnimi društvi državnih uslužbencev javno povedale, v kako nevzdržnih razmerah živi naš stan, pri čemer je najbolj prizadeta žena-mati. Zlasti je pa žena v današnjih časih v prvi vrsti poklicana, da brani svojo narodno zavest in kupuje le domače blago.

Blagajniško poročilo je podala ga. Kobétova, ki je pripomnila, da so društveni dohodki zelo majhni, kajti celo te nizke članarine mnoge članice niso mogle plačevati, ker pač žive v tako obupnih gmotnih razmerah, da ne zmorejo niti najmanjših žrtev. Vsaj za prvi čas bo zato treba, da naše zadrugke podpro delovanje novega društva.

Zborovalke so nato sprejele razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru in se jima zahvalile za vestno delo. Nato so bila društvena pravila znatno spremenjena. Pri dopolnitvah volitvah sta bili na novo izvoljeni ga. Košutova in ga. Zupanova.

Vestnik

Tistim, ki se jih tiče! Navzlic ponovnim opominom, tudi pisanim, nekateri naročniki svojih obveznosti nikakor nečejo poravnati. Med njimi so taki, ki so že za vse leto ali dlje na dolgu na naročnini. Take malomarnosti naša uprava, ki mora vse stroške za izdajanje lista sproti poravnati, ne more brez škode za obstoj lista še naprej prenašati. Zato opozarjamo s tem take zamudnike poslednjič, naj dolg — nemudoma poravnajo.

Spet nov grob. V Zagorju ob Savi je dne 30. aprila izdihnil upok. poštni zvančnik in hišni posestnik Ludvik Ludovaj. V Zagorju je nad 25 let vestno opravljal službo pismonoše, tako da je bil splošno znan in priljubljen med prebivalstvom. Prenaporna služba je bila vzrok bolezní, zaradi katere so ga pred nekaj leti upokojili. Pokojnik je bil vnet organizacijski delavec in je sodeloval tudi pri gasilstvu. Dočakal je 61 let. — Naj bo značajnemu možu poštenjaku in zvestemu stanovskemu tovarišu, našemu dolgoletnemu naročniku, ohranjen časten spomin!

Potrebna in koristna izjava. Beograjski »Glasnik železničara i brodar« poroča o seji ljubljanskega oblastnega odbora UJNZB in objavlja tudi sledeči sklep, ki ga je treba pozdraviti, saj velja ne le za

Ob koncu zborovanja je pozdravil navzoče zastopnik Nabavljajne zadrugke na Vodnikovem trgu g. Paljk, ki je ugotovil, da je delo Kola na pravi poti in da bo prineslo v združno gibanje več zanimanja in pomagalo razvoju. Dosedanje delo in to zborovanje sta dokazala, da je društvo izpolnilo svojo nalogo. — Zvezin združni preglednik g. Iršič je pozdravil zborovanje v imenu Zveze nabav. zadrug. Poudarjal je, da združno gibanje ni samo gospodarsko, temveč tudi socialno gibanje, ki hoče doseči enakopravnost ljudi, pa tudi enakost med moštem in ženo. Hoče dati tudi ženi možnost, da enakopravna stopi v javnost in se bori za boljšo prihodnost sebe in svoje družine. Zato je delo zadrugark velike važnosti za razvoj našega združništva. — Po pozdravnem govoru zastopnika železničarske kreditne zadrugke je predsednica lepo uspešno zborovanje zaključila s poudarkom, da bodo tudi zadrugarke, če se pravilno organizirajo, dosegle v javnosti zaželeni uspeh.

vse drž. uslužbenke, temveč prav tako tudi za vse državljane sploh. Sklep se glasi: »Z ozirom na današnji zunanjepolitični položaj moramo nastopati samozavestno, vse nevesele novice, izzivanja odbijati. Naša politika se vodi zgoraj razumno in previdno; kot zavedni narodnjaki pa moramo podpirati intencije od zgoraj in odbijati intrige izza ovinkov.«

Obleke kemično čisti, barva, pilsira in ilka tovarna J. O. S. REICH.

Napačno varčevanje. Zaradi pomanjkanja osebja samó pri pošti Ljubljana 1 ni mogoče opraviti vsak dan približno za tisoč dinarjev naročenih telefonskih razgovorov. Tako izgubi zaradi nezadostnega števila uslužbenstva država samó na eni pošti približno 30.000 din dohodkov na mesec. Če bi poštna uprava nastavila približno 7 novih telefonskih uslužbenk, bi jo pa to veljalo vsak mesec komaj kakih 8000 dinarjev. — To je poudarjal poslanec gospod Miloš Stare v obravnavi državnega proračuna v Narodni skupščini. Isti narodni poslanec je ob ti priliki ugotovil, da manjka na področju ljubljanske poštne direkcije vsaj 350 uradnikov. Uslužbenici so preobremenjeni z delom, delajo ponekod

»Vrnite se in ovijte si rokel« sem zakričal Hendersenu, ki mi je zamolklo odgovoril iz svoje krinke: »Takoj — sem že poskusil oviti si jih, pa se nimam kam oprijeti za ovijalko. Samo še tole čudovito semensko vrečko tamle... Streljajte — puščice že pokajo ob krinko!«

Ustrelil sem, čeprav nisem nič videl, in oster krik se je začul vsenaokoli. Ne-prestano so brnelo majhne, kot trni dolge puščice. Tam, daleč pred menoj je pa plezal moj prijatelj nad črnim tolmunom.

Leden me je spreletelo po hrbtu, ko se je naenkrat prisiljeno zasmejal: »Ustrelite mi brž še nekaj služabnikov za na oni svet, dosti imam. Zbogom!« In že je padel — kati ta prokleti trup deluje, če je svež, skoro bliskoma. Silno je udarilo ob vodo, krokodili so planili od vseh strani — zatislil sem oči, in ko sem jih spet odprl, sem videl samo še režečo hudičevsko krinko, ki je plavala na valovih.

Indijanci so na ves glas tulili od veselja in puščice so mi neprestano bile ob lesena lica.

Zdi se mi, da je Hendersen dobil dovolj »služabnikov«, kajti pokal sem vso noč in slišal sem, da je marsikateri padel kakor zrel sadež iz vejaveja. Blíže se niso upali, to je bila moja sreča! Ko se je sonce vse zlato dvignilo iznad pragozda, sem polagoma splezal z drevesa in tekal ob laguni, ves čas obstreljevan. Mislil sem le na beg — prokletih orhidej nisem niti pogledal več.

Indijanci so me preganjali ves dan in časih so tolkle puščice kakor toča ob mojo krinko. Bilo mi je strašno vroče, toda opotekal sem se dalje, od časa do časa tudi streljal, navadno zadel, toda kmalu nisem mogel nič več, postajal sem zmerom sla-

botnejši in trudnejši od lakote in vročine. Noč sem prebil v krošnji drevesa, kjer sem se privezal ob veje, spodaj so pa plesali rdečkastočrni in vihteli strupene pihal-nike.

Prihodnje jutro sem vendarle odtaval dalje, toda moči so mi pohajale. Zasledovalci so postajali že predrzni in pogostoma sem že opazil, kako me njihovi režeče spačeni obrazi ogledujejo iz grmovja. Končno so se ojunčili in me napadli. Streljal sem neprestano, toda prihajali so zmerom bliže. Samo še nekaj trenutkov, pa me bodo zajeli.

Tedajci sem se neskočno začudil, ko sem videl, kako so nekateri najbližji nena-doma omahnili in se zgrudili. Glasno kričaje so iz grmovja skočili Indijanci, sami veliki močni ljudje. Napadalci so izginili in moji rešitelji so se vrnili k meni. Med njimi je bil tudi starec, kateremu je nekoč Hendersen odsekal palec. Pri njih sem se temeljito popravil, toda imel nisem miru, dokler se nisem vrnil v izhodišče.

Po mnogih naporih sem res prišel tja in tam je bil ravno Sam, ki se je vrnil iz Anglije. Pripovedoval sem mu zgodbo in na vsak način je seveda hotel, naj grem še enkrat nazaj in poiščem čudežne orhideje, ki me prav gotovo narede slavnega.

Toda Američanu se le nisem dal pre-govoriti, kajti prav nič si nisem želel še enkrat videti mračni močvirni tolmun, kjer je moj dobri tovariš in prijatelj iz vrto-glave višine padel v odprta žrela kroko-dilov.

Dolgo časa nisem šel več v džunglo in ko sem končno le moral spet oditi, sem jo mahnil vselej na čisto drugo stran. Pa še pravijo, da je lov na orhideje čudovit poklic!

po 12 do 14 ur na dan, v letu 1937. je bilo pa bolnih 82 % uradnikov, 63 % zvančnikov in 53 % služiteljev. Ljubljanska pošta direkcija daje državi tretjino vseh poštinih dohodkov, namreč 38 milijonov dinarjev čistega dobička na leto. Zato so se pa krediti od proračunskega leta 1927/28. znižali za pošte v Sloveniji od 51 milijonov na 44 milijonov, kolikor so znašali še lani. V zadnjih štirinajstih letih je dobila pošta uprava iz Slovenije okrog 250 milijonov čistega dobička.

XVII. redni občni zbor »Dobrote«, obmrtnega podpornega društva poštinih nameščencev v Ljubljani, bo dne 30. maja 1939. v Ljubljani v beli dvorani hotela Union. Pričetek ob pol 20. Če občni zbor ob tej uri ne bi bil sklepčen, se prične ob 20. ne glede na število navzočih. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Sklepanje o razrešnici. 5. Predlogi. 6. Sprememba pravil. 7. Določitev članskih prispevkov in obmrtnih podpore. 8. Volitve. 9. Slučajnosti. Eventualne predloge je treba predložiti odboru 8 dni pred občnim zborom. — Odbor.

Dva za železničarje važna pravilnika. Poročali smo že, da je v prometnem ministrstvu izdelan pravilnik o postranskih pristojbinah, ki ga pa fin. minister še ni podpisal, ker bi izvršitev njegovih določb baje zahtevala velike zneske. Tudi delavski pravilnik, ki ga je minister za socialno politiko že podpisal, še ni bil odobren s strani finančnega ministra. Ta pravilnik, ki bo

uredil tudi vprašanje stalnega železniškega delavstva, je že popolnoma izdelan.

Premestitev s pristankom in selitveni stroški. Po »Učiteljskem tovarišu« posnemamo naslednje časopisno poročilo, ki je — čeprav gre za konkreten primer — važno za vse državne uslužbence. Neki uradnik je dal pristanek, da ga ministrstvo premesti iz dosedanjega službenega kraja drugam, prejel je pa ukaz, v katerem je bilo navedeno, da je premeščen »po prošnji«. Zaradi tega dostavka v odločbi je dotičnik izgubil pravico do povračila potnih in selitvenih stroškov. Zato je vložil tožbo na državni svet, ki je razveljavil ukaz o premestitvi z utemeljitvijo, da bi bil moral uradnik biti premeščen »po službeni potrebi«, ne pa »po prošnji«, ker dotičnik ni prošil za premestitev, temveč je le izjavil, da pristane nanjo. Premestitev se je pa dejansko izvršila v službenem interesu.

Pravica javnosti zasebnega učilišča. Ministrstvo za trgovino in industrijo je z odločbo od 20. jan. 1939., št. I-48.947-N/38, priznalo zasebnemu trgovskemu učilišču »Krištof učni zavod« v Ljubljani pravico javnosti. Odslej bo torej za obiskovalce tega zasebnega učilišča šla staršem tudi rodbinska doklada, dokler ga obiskujejo kot redni učenci, in sicer do dovršenega 23. leta starosti. Tudi bodo imeli ti učenci pravico do železniških ugodnosti pod enakimi pogoji, kakor učenci državnih in samoupravnih šol. Dovoljenje tega zavoda pa da absolventom pravice, ki si jih pridobijo v dveh letih učenci oz. pomočniki v trgovskih obratih.

Iz organizacij

Intervencije za napredovanje. Učiteljska organizacija je sklenila, da za posameznike glede napredovanja ne bo mogla več posredovati, ker gre število takih prošilcev v tisoče. Je pa tudi težko posredovati za enega brez škode za drugega, zlasti ker organizacija nima točnih podatkov, kdo ima boljše pogoje. Upravni odbor JUU je zato sklenil, da bo odslej interveniral samo v sledečih primerih v zadevi napredovanja posameznikov: 1. Če se prošnja brez upravičenih razlogov zadržuje v uradu. 2. Posredovalo se bo za tiste, ki imajo pogoje za V. skupino in polna leta. 3. V vseh primerih, kjer so mlajši prehiteli starejše že pred dalj časa. 4. Posredovalo se bo pa za vse, ki imajo izpolnjene pogoje in čakajo na IX. skupino oz. na X. skupino (vrtnarice).

Železničarska društvena proslava. Letos praznuje mariborska podružnica ljubljanskega oblastnega odbora UJNZB svojo tridesetletnico, železničarsko glasbeno društvo »Drava« v Mariboru pa dvajsetletnico svojega delovanja. Obojna proslava bo dne 3. junija 1939., na dan železniške slave, na pravoslavni praznik sv. Konstantina.

Zborovanje monopolskih uradnikov. Združenje monopolskih uradnikov kraljevine Jugoslavije sklicuje za Binkošti, dne 28. maja 1939., redni občni zbor v Beogradu. To zborovanje bo jubilejno, ker je

sklicano ob petindvajsetletnici, odkar organizacija obstoji. Skupščina bo v dvorani Inženjerskega doma, Ulica kralja Ferdinanda 7. Zastopniki poverjenistev prejmejo povračilo v višini 50 % voznine III. razreda osebnega vlaka in dnevnic po 50 dinarjev za dva dni bivanja v Beogradu, vsi člani organizacije izven Beograda pa prejmejo prav tako povrnjeno polovico voznine III. razreda osebnega vlaka za vožnjo v Beograd in domov.

Sprememba imena organizacije. V Zagrebu je deloval do leta 1931., ko je sedanji uradniški zakon onemogočil obstanek skupnim društvom drž. uslužbencev raznih strok, »Savez javnih nameštenika i umirovljenika«, slično tako nekdanji Zvezi državnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani. Od leta 1931. je ta zagrebška organizacija delovala naprej pod imenom »Potporna zadruga javnih namještenika i umirovljenika kraljevine Jugoslavije« v Zagrebu, in se je bavila izključno z gospodarskimi, socialnimi in človekoljubnimi akcijami v korist članstvu. Izdaja tudi svoje glasilo »Naš Glas«. Zdaj se je na podlagi določb zadrugnega zakona moralo spremeniti ime (ker dejansko ni zadruga, temveč društvo), tako da se bo odslej imenovala »Zajednica javnih nameštenika i umirovljenika u Zagrebu«. V tem smislu so bila spremenjena društvena pravila.

8. Zbirka za din 40.—: Milkovič: Pravljice iz gozda. Korban: Iz mojih temnih dni. Lah: Češke pravljice. Flere: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Braz: Islandska velika noč. Flere: Pripovedne slovenske narodne pesmi.

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in podružnica v Mariboru priporočata nastopne zbirke knjig:

7. Zbirka za 30.—: Zupan: Belokrajinske pripovedke. Vaštetova: Mejaši. Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnohorska: Pripovedka o vetru. Karafiat-Bradač: Kresničice.

Upokojenec

Odmera osebnih doklad upokojencem. Ze svojčas smo poročali o nejasnosti, kako je odmerjati osebne doklade uslužbencem, upokojenim po 1. novembru 1937., ko so bile aktivnim deloma vrnjene v letu 1935. znižane doklade, upokojencem pa ne. Po § 127. u. z. se odmerjajo upokojencem osebne doklade od zadnje aktivitetne doklade, torej bi se morale vsem po 1. novembru 1931. upokojenim odmeriti osebne doklade od zvišanega zneska doklade, ki so ga nazadnje prejeli v aktivni službi. Finančno ministrstvo stoji pa ves čas na nasprotnem stališču, češ da gre upokojencem tudi po 1. novembru 1937. doklada samo po določbah uredbe od 19. septembra 1935., št. 37.600/I. Nekatera druga ministrstva zastopajo pa nasprotno mnenje, tako tudi n. pr. prosvetno ministrstvo. V nekem primeru je upokojencu poleg osebne pokojnine v odločbi izrečno predpisalo tudi osebno doklado z istim odstotkom od zadnje aktivitetne doklade, sklicevaje se na § 127. u. z. Odločbo je odobrila tudi glavna kontrola. Finančno ministrstvo je pa na vprašanje pojasnilo, da je »popolnoma brez vpliva dejstvo, da se v odločbi o odmeri osebne pokojnine navaja tudi osebna doklada, ker se pravica do iste in njena višina ugotavlja po posebnih predpisih citirane uredbe s poznejšimi spremembami in dopolnitvami, in to na podlagi predložene prijave in drugih dokazov.« — Zanimivo bi bilo, če bi kak tak upokojenec proti izplačevanju nižje osebne doklade po citirani uredbi protestiral in proti formalni odločbi vložil tožbo na državni svet.

Izplačevanje pokojnin upokojencem. Finančna direkcija je ugotovila, da so različne pošte izplačevale pokojninske prejemke drugim osebam, ne pa na čekovnih

položnicah označenim upokojencem samim. Zgodilo se je celo, da so taki pooblaščenici prejeli pokojnino za drž. upokojence, ki so se že davno preselili v drug kraj ali v inozemstvo, pa celo za take upokojence, ki so že umrli. Zato je fin. direkcija naprosila pošto direkcijsko v Ljubljani, naj poskrbi, da se bodo čekovne nakaznice izplačevale le upravičenim drž. upokojencem v roke, točno ob pogojih, ki so na položnicah označeni in le preko pristojnih pošt.

Članstvo mariborske upokojenske organizacije. Na zadnjem občnem zboru »Društva jugoslov. državnih in samoupravnih upokojencev v Mariboru« je podal društveni tajnik tudi statistiko članov po službenih strokah. Med člani so zastopani pripadniki skoro vseh panog, in sicer so to: železničarji 575, učitelji 275, orožniki 150, sodni uradniki 127, poštarji 125, častniki 111, uslužbenci finančne kontrole 110, policijski nameščenci 100, kaznilniški pazniki 65, varnostni stražniki 60, davčni uradniki 42, cinkarniški delavci 28, podčastniki 26, profesorji 25, carinski uradniki 12, sirote 8, duhovniki 7, zdravniki 2, raznim drugim strokam pa jih pripada 34. Od celotnega števila 1882 članov je 704 članic. — Po bivališčih se pa člani(-ce) razdele takole: Maribor 946, Studenci 130, Pobrežje 68, Krčevina 49, Tezno 14; Celje 77, Ptuj 62, Slovenj Gradec 51, Slov. Bistrica 31, Poljčane 23, Dol. Lendava in Ljutomer po 21, drugi žive pa po raznih manjših podeželskih krajih.

Zborovanje upokojencev v Mariboru. V naše poročilo v zadnji številki se je vrnila pomota, da je bilo ime upokojenega okrajnega glavarja g. dr. Lajšica enkrat napačno imenovano, kar s tem popravljamo.

Društvo upokojenega učiteljstva

Društvo upok. učiteljstva v Ljubljani je dne 20. aprila imelo svoj običajni letni občni zbor z zadovoljivo udeležbo. Zborovanje je odprl in vodil do izvolitve novega predsednika dosednji predsednik g. Hinko Šumer, okrajni nadzornik v pok. V otvoritvenem govoru je podal kratko poročilo o delovanju društva za minulo poslovno leto. Spominjal se je lani umrlih članov in članic, katerih je bilo 25, in so navzoči počastili njih spomin s klicem »Slava!« Podrobnejše poročilo sta podala tajnik in blagajnik. Četudi je bila umrljivost članov razmeroma velika, vendar je izgubo nadkrilil prirastek novih članov, ki je znašal 41 in je konec leta imelo društvo že 355 članov. Na posmrtninah se je izplačalo postavnim dedičem do 50.000 dinarjev. — Prav lepa vsota, ki je večini kaj prav prišla ob teh žalostnih primerih. Ker društvo razpolaga že s tolikšno rezervno zalogo, je te posmrtnine vselej brez odlašanja takoj izplačalo. Seveda, že sorazmerno s številom samih učiteljskih upokojencev in upokojenk, bi bilo društvo lahko izdatno številčno močnejše in tem višja posmrtnina; pa tudi drugi upokojenci lahko k društvu pristopijo, saj je pristop-

nina prvo leto po upokojitvi res neznatna. Tem potom se pozivate in vabite vsi v društvo.

Po teh poročilih so sledile volitve novega odbora. Ker dosednji predsednik g. Šumer zaradi druge zaposlenosti ni mogel več prevzeti tega mesta, je bil z vzklikom izvoljen g. Andrej Skulj, okrajni šolski nadzornik v pok. Prav tako se je izvršila volitev ostalega odbora z vzklikom in je ostal stari odbor in nadzorstvo ter stari odborovi funkcionarji.

Naposled se je obravnaval v daljši debati nameravani novi pravilnik za podporne humanitarne ustanove in društva. O ti stvari je podal izčrpnije poročilo v imenu zadevnega akcijskega odbora predsednik Učiteljske samopomoči, učitelj v pok. g. Iv. Kocijančič, nakar se je vsestransko pretresalo, kako društvena pravila temu pravilniku prilagoditi, da člani in društvo ne bi bili na pridobljenih pravicah in ugodnostih prikrajšani.

Po dvehurnem živahnem zborovanju je novi društveni predsednik g. Skulj zaključil občni zbor s pozivom na vse članstvo k nadaljnjemu vztrajnemu delu za napredek in povzdigo društva.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000.— vsem javnim nameščencem po 7 % proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poročstvu.

Priporočamo trdko
M. TIČAR

LJUBLJANA
za nakup pisarniških
in šolskih potrebščin

Kralj. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ

Telef. 2673

LJUBLJANA DELIKATESE
Skrbna postrežba! SPECERIJA

Najnižje cene
Sveže blago!

KROJAŠKI
ATELJE

Fran Igljč

LJUBLJANA - PRAŽAKOVA ULICA
Uradnikom znaten popust ali na obroke.

Izdeluje se za
dame in gospo-
de ponajnov-
jših krojnih. La-
stna zaloga mo-
dnega blaga.

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin c. z. z a. z.

Ljubljana, Vodnikov trg št. 5 ♦ Telefon št. 4421

Širite
zadružno misel
med svojimi
tovaršili!

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže špecerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga. Na zalogi ima vsakovrsten porcelan, emajlirano kuhinjsko posodo, jedilni pribor, ki ne rjavi, itd.